

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ**

**ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ**

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ,
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ**

**СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ В
ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ: МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ,
ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ**

Збірник наукових праць

Випуск шістдесят п'ятий

**Київ - Вінниця
2022**

Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2022. Вип. 65. 202 с.

Збірник включено до переліку наукових фахових видань України **категорії «Б»** в галузі педагогічних наук, **за спеціальностями 011, 014, 015** (Наказ МОН України №886 від 02.07.2020 р.); **012, 013** (Наказ МОН України №1290 від 30.11.2021 р.).

Збірник наукових праць включено до наукометричних баз: Index Copernicus, Google Scholar, Національна бібліотека ім. Вернадського, Academic Resource Index, Scientific Social Community

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Лазаренко Наталя Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Гуревич Роман Семенович – доктор педагогічних наук, дійсний член (академік) НАПН України, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР

Шевченко Людмила Станіславівна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Бойчук Віталій Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Бровчак Людмила Сидорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Віснок Інесса Миколаївна – доктор психологічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Височан Леся Михайлівна – доктор педагогічних наук, доцент, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ, Україна.

Голок Оксана Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Горбатюк Роман Михайлович – доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Гуревич Ірина – PhD, професор, Технічний університет м. Дармштадт, Інститут трансформації знань, м. Дармштадт, ФРН.

Демченко Ірина Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна.

Демченко Олена Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Дмитренко Наталя Євгенівна – доктор педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Жовнич Оксана Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Клочко Віталій Іванович – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна.

Клочко Оксана Віталіївна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Ковтонюк Мар'яна Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Коломієць Алла Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Кривошея Тетяна Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Пахальчук Наталя Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Петрук Віра Андріївна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна.

Старовий Леся Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Аніта Фамула-Юрчак – доктор філософії PhD, Педагогічний Інститут, Зеленогурський Університет, м. Зелена Гура, Республіка Польща.

Фришок Валентина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Чичук Антоніна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор, Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, м. Бергєво, Україна.

АСОЦІЙВАНІ РЕДАКТОРИ

Акимова Ольга Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Биков Валерій Юхимович – доктор технічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, Інститут цифровізації освіти НАПН України, м. Київ, Україна.

Бєліус Павло Данилович – доктор психологічних наук, професор, Академія імені Яна Козановського в Кельцах, Республіка Польща.

Герасимова Ірина Геннадіївна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Гомонюк Олена Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна.

Замкова Наталя Леонідівна – доктор філософських наук, професор, Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, м. Вінниця, Україна.

Каденія Майя Юхимівна – кандидат педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Козяр Михайло Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, м. Львів, Україна.

Кучай Тетяна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси, Україна.

Литвин Андрій Вікторович – доктор педагогічних наук, професор, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, м. Львів, Україна.

Лук'янова Лариса Борисівна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязона НАПН України, м. Київ, Україна.

Ляска Євгенія Івона – доктор педагогічних наук (габілітований), професор звичайний, Академія Ігнатіана в Кракові (замський відділ у Катовіце), м. Краків, Республіка Польща.

Матяш Ольга Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Мацей Танаєш – доктор хабілітований, професор, Академія спеціальної педагогіки ім. Марії Гжегожевської, м. Варшава, Республіка Польща.

Могзальова Наталя Геннадіївна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Ничкало Нелля Григорівна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, м. Київ, Україна.

Осадчий Вячеслав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри інформатики і кібернетики, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь, Україна.

Паламарчук Ольга Миколаївна – доктор психологічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Сиздикова Гюльнар Кузанівна – кандидат філологічних наук, доцент, Міжнародний університет Астана, м. Нур-Султан, Республіка Казахстан.

Шахов Володимир Іванович – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Янковська Дорота – доктор гуманітарних наук, Академія спеціальної педагогіки ім. Марії Гжегожевської, м. Варшава, Республіка Польща.

ВИКОНАВЧІ РЕДАКТОРИ

Уманець Володимир Олександрович – веб-редактор, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Людчак Світлана Юрївна – редактор верстки, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Рекомендовано до друку Вченою радою

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол №2 від 28 вересня 2022 р.).

У збірнику наукових праць знайдено дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, закладів професійно-технічної освіти, працівники коледжів і закладів вищої освіти висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методик навчання у підготовку кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, бакалаврів і магістрів. Для науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, коледжів, закладів професійно-технічної та вищої освіти, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти. Статті збірника подано в авторській редакції.

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCE OF UKRAINE

**IVAN ZIAZUN INSTITUTE OF PEDAGOGICAL AND
ADULT EDUCATION**
INSTITUTE OF VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING
INSTITUTE FOR DIGITALISATION OF EDUCATION

**VINNYTSIA STATE MYKHAILO KOTSIUBYNSKYI
PEDAGOGICAL UNIVERSITY**

**EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC INSTITUTE OF PEDAGOGY,
PSYCHOLOGY, PREPARATION OF HIGH QUALIFICATION
PROFESSIONALS**

**MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES AND
INNOVATION METHODOLOGIES OF EDUCATION
IN PROFESSIONAL TRAINING: METHODOLOGY,
THEORY, EXPERIENCE, PROBLEMS**

Collection of Scientific Papers

Issue 65

Kyiv – Vinnytsia
2022

Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training: Methodology, Theory, Experience, Problems : Collection of Scientific Papers. Vinnytsia: TOV «Druk+», 2022. Is. 65. 202 p.

The collection of research papers was added to the list of scientific professional editions of Ukraine, **Category «B»** in the field of pedagogical sciences, in specialties - **011, 014, 015** (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 886, 02.07.2020); **012, 013** (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 1290 від 30.11.21 p.).

Collection of Scientific Papers is abstracted and indexed in scientific services: Index Copernicus, Google Scholar, National Library Vernadsky, Academic Resource Index, Scientific Social Community

EDITOR IN CHIEF

Lazarenko Natalia I., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

EDITOR IN CHIEF DEPUTY

Gurevych Roman S., Doctor of Pedagogical Sciences, Valid member (academician) of the National Academy of Sciences of Ukraine, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

RESPONSIBLE SECRETARY

Shevchenko Liudmyla S., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

MEMBERS OF EDITORIAL BOARD

Boychuk Vitaliy M., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Brovchak Lyudmyla S. - Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Vizniuk Inessa M. - Doctor of Psychological Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Vysochan Lesya M. - Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vasyly Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine.

Holyuk Oksana A. - Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Gorbatiuk Roman M., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

Gurevych Iryna, PhD, Professor, Technical University of Darmstadt, Institute for the Transformation of Knowledge, Darmstadt, Germany.

Demchenko Iryna I. - Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Demchenko Olena P. - Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Dmitrenko Natalia Ye., Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Zhovnych Olesia V. - Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Klochko Vitaliy I., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine.

Klochko Oksana V., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Kovtoniuk Mariana M., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Kolomiets Alla M., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Krivoshcheyeva Tetyana M. - Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Pakhchalchuk Natalia O. - Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Petruk Vira A., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine.

Starovoit Lesya V. - Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Anita Famula-Yurczak - PhD, Pedagogical Institute, University of Zielonogorsk, Zielona Góra, Republic of Poland.

Frytsiuk Valentyna A., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Chichuk Antonina Petrovna - Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian Hungarian Institute, Beregovo, Ukraine.

ASSOCIATED EDITORS

Akimova Olga V., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Bykov Valerii Yu., Doctor of Technical Sciences, Professor, Valid member (academician) of the National Academy of Sciences of Ukraine, Institute for Digitalisation of Education of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Bilous Pavlo D., Doctor of Sciences in Psychology, Professor, Jan Kochanowski University of Kielce, Poland.

Herasymova Iryna H., Doctor of Pedagogical Sciences, associate professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Gonomiuk Olena M., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Khmelnytsky National University, Khmelnytsky, Ukraine.

Zamkova Nataliia L., Doctor of Philosophy, Professor, Vinnytsia Trade and Economic Institute of Kyiv National Trade and Economic University, Vinnytsia, Ukraine.

Kademiiia Maiia Yu., Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Kozziar Mykhailo M., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Lviv State University of Life Safe, Lviv, Ukraine.

Kuchai Tetiana P., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, Ukraine.

Lytvyn Andrii V., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Lviv State University of Life Safe, Lviv, Ukraine.

Lukianova Larysa B., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Ivan Ziazun Institute of Pedagogical and Adult Education of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Liaska Evheniia Ivona, Doctor of Pedagogical Sciences (habilitated), Professor ordinary, Ignatian Academy in Krakow (suburban department in Katowice, Krakiv, Poland).

Matiash Olga I., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Maciej Tanas – Habilitated Doctor, Professor, Mary Grzegorzewska Academy of Special Pedagogy, Warsaw, Poland.

Mozhaliova Natalia H., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Nychkalo Nellia G., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Valid member (academician) of the National Academy of Sciences of Ukraine, Department of Professional Education and Adult Education of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Osadchyi Viacheslav V., Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor, the Head of the Department of Computer Sciences and Cybernetics, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Melitopol, Ukraine.

Palamarchuk Olga M., Doctor of Psychological Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Syzdykova Gulnar K. – Candidate of Philology, Associate Professor, Astana International University, Nur-Sultan, Kazakhstan.

Shakhov Volodymyr I., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Yankowska Dorota – Doctor of Humanities, Mary Grzegorzewska Academy of Special Pedagogy, Warsaw, Poland.

EXECUTIVE EDITORS

Umanets Volodymyr O., Web editor, Candidate of Pedagogical Sciences, associate professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Liulchak Svitlana Yu., Layout editor, Candidate of Pedagogical Sciences, associate professor, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine.

Approved for the print by the resolution of the Scientific Board
of Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University (Protocol №2 of 28. 09. 2022).

The collection of scientific papers is devoted to theoretical and applied aspects of application of modern information technologies and innovation methodologies of education in professional training, junior specialists, bachelors, specialists and masters. It presents a wide range of scientific works by famous scientists, pedagogues of comprehensive secondary schools, vocational schools, higher education establishments. The target readership of scientific papers collection includes pedagogues of comprehensive secondary schools, vocational schools, higher education establishments and institutions of postgraduate pedagogic education. The articles are presented in author redaction.

- [12] Harkusha V. V. Formuvannya navykiv spilkuvannya i komunikatyvnykh zdbnostey v protsesi osobystisno oriyentovanoho navchannya usnomu inozemnomu movlennyu: avtoref. dys. kand. psykol. nauk. Kyiv, 1992. 18 s.
- [13] Demisheva A.K. Rol'ovi ihry na urokakh anhliys'koyi movy. Anhliys'ka mova i literatura. 2010. № 13. S. 2-9.
- [14] Kylyvnyk V.M. Rol'ova hra yak ody z metodiv aktyvnoho navchannya studentiv inozemniy movi. URL: <http://mp2.umo.edu.ua/wp-content/uploads/2012/04/Київник.pdf>
- [15] Konysheva A.V. Igrovoy metod v obuchenii inostrannomu yazyku. SPb.: Izdatel'sko-poligraficheskiy tsentr «KARO», 2006. 192 s.
- [16] Kon'kova T. M., Shalayeva V.V. Rol'ova hra yak zasib aktyvatsiyi piznaval'noyi diyal'nosti studentiv pry vyvchenni anhliys'koyi movy v vyshchykh navchal'nykh zakladakh. Scientific Journal Virtus. 2018. № 20, Part 1. C.208-211.
- [17] Gudzyk I.P. Kompetentnisno oriyentovane navchannya rosiys'koyi movy u pochatkovykh klasakh (u shkolakh z ukrayins'koyu movoyu navchannya): avtoref. dys. ... d-ra. ped. nauk. Kyiv, 2008. 39 s.
- [18] Chernysh V. V. Orhanizatsiya ta provedennya rol'ovykh ihor na urokakh inozemnoyi movy. Inozemni movy. 2010. № 4. S. 7-15.
- [19] Kholmakova YU.V. Kharakterystyka rol'ovoyi hry yak efektyvnoho pryomu navchannya inozemnym movam. Young Scientist. 2016. No 12 (39). S. 535
- [20] Evans V., Duli Dzh. Kar'yerni shlyakhy: anhliys'ka dlya spetsial'noho pryznachennya (ESP)" Express Publishing, 2020. URL: <https://www.careerpaths-esp.com/esp-catalogue>
- [21] Rol'ovi ihry na urokakh anhliys'koyi movy URL : <https://vseosvita.ua/library/rolovi-igri-na-urokah-anglijskoi-movi-340347.html>.

УДК 378.015.31

DOI: 10.31652/2412-1142-2022-65-166-173

Московчук Ольга Сергіївна

доктор філософії, асистент кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна
ORCID ID 0000-0003-4568-1607
moscovchuk_olia@ukr.net

Столяренко Олена Вікторівна

доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна
ORCID ID 0000-0002-1899-8089
olena-best@ukr.net

Столяренко Оксана Василівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Вінницького національного технічного університету,
м. Вінниця, Україна
ORCID ID 0000-0001-7080-0626
oksanny-81@ukr.net

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ
СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ**

Анотація. Наш час характеризується нескінченним і потужним інформаційним потоком, що зумовлює інноваційні зміни в усіх сферах життя суспільства. У зв'язку зі складними процесами, що стосуються інформатизації та цифровізації суспільства, змінюються вимоги до компетенцій сучасних фахівців. У новому державному освітньому стандарті прописані компетенції, якими повинен володіти педагог. Крім основних, базових компетенцій, які передбачають загальні фахові знання, важливими для ефективної і продуктивної праці визнані інформаційна, комунікативна, правова, креативна,

рефлексивна, соціальна, соціокультурна, конфліктологічна. У статті наведено результати аналізу наукової літератури з метою визначення рівня дослідженості проблеми формування соціокультурної компетентності, зокрема креативності як її складової.

У статті розглядається структура креативності фахівця, що здійснює професійну діяльність у межах освітніх програм закладу вищої освіти, акцентовано увагу на тих професійно важливих особистісних якостях, знаннях та вміннях, що забезпечують готовність до нестандартних підходів до вирішення складних педагогічних ситуацій, здатність до конструктивної адаптації класичних алгоритмів дій до актуальних викликів часу.

З'ясовано, що креативність як здатність до творчості, продукування нових ідей, уміння відходити від традиційних схем модернізує зміст соціальної взаємодії, забезпечуючи можливість майбутньому вчителю відповідати на запити сьогодення. Наголошено на тому, що креативність виступає базисною засадою проведення вчителем ефективної науково-дослідної роботи, систематичного вдосконалення змісту та методів навчання, накопичення наукової та навчальної інформації, налагодження продуктивної роботи в команді, спрямованої на вирішення актуальних педагогічних проблем. Креативна особистість прагне до подолання шаблону та формальності в стосунках з вихованцями, виявляє готовність до створення принципово нових ідей, пов'язаних з навчанням і вихованням підростаючого покоління.

Ключові слова: креативність, особисті якості, соціокультурна компетентність, педагогічні умови, формування, фахівець.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Сучасна освітня реальність формується під впливом активних процесів модернізації суспільства. Інноваційна модель розвитку неминуче впливає на всі сфери життя людини сьогодення, пред'являючи до неї особливі запити та вимоги. Нові виклики сучасності зумовлюють необхідність у підготовці креативно мислячої самостійної особистості, орієнтованої на саморозвиток та реалізацію власного творчого потенціалу. В освітньому просторі сучасного закладу вищої освіти має бути сформований майбутній фахівець, що «не губиться в новій пізнавальній та життєвій ситуаціях, не зупиняється, якщо немає готових рішень, не чекає підказки, а самостійно шукає джерела інформації, шляхи розв'язання, оскільки вміння вчитися змінює стиль мислення та життя особистості» [2, с. 14].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості креативності як соціально важливої якості особистості активно стали вивчатися психологами починаючи з другої половини ХХ століття. У зарубіжній науковій літературі існує велика кількість спроб розкрити зміст цього терміну: «Креативність є сплавом сприйняття, здійснених новим способом (Маккеллар), здатністю знаходити нові зв'язки (Кюбі), виникненням нових відносин (Роджерс), появою нових творів (Меррей), схильністю здійснювати і пізнавати нововведення (Лассуель), діяльністю розуму, що зумовлює нові відкриття (Жерар), трансформацією досвіду в нову організацію (Тейлор), пред'явленням нових констеляцій значень (Гізелін)» [3, с. 112].

У сучасному педагогічному словнику креативність визначається як «творчі можливості (здібності) людини, що можуть виявлятися у мисленні, почуттях, спілкуванні, окремих видах діяльності, характеризувати особистість загалом або її окремі сторони, продукти діяльності, процес їх створення» [5, с. 192].

Говорячи про традиційні погляди на креативність, що знайшли відображення в сучасних дослідженнях, О. Нікітюк зазначає, що зміст цієї особистісної категорії завжди потребував уточнення, оскільки у науковому середовищі точилися суперечки щодо його трактування: креативність як дивергентне мислення (Дж. Гілфорд, О. Тихомиров), інтелектуальна активність (Д. Богоявленська, Л. Єрмолаєва-Томіна), інтегрована якість особистості (Я. Пономарьов та ін.) [3, с. 69].

Аналіз наукових досліджень [1; 3; 4] дозволяє сфокусувати увагу на таких особливостях креативності як готовність до подолання стереотипності в мисленні, почуттях, спілкуванні; як вміння створювати оригінальні цінності, приймати нестандартні рішення, виходити за межі відомого; як інтегральна властивість, що дозволяє втілювати творчі можливості. Креативна людина завжди більш терпима до оточуючих: вона готова визнати, що звичний для неї спосіб

поведінки, можливо, не найкращий, але прийнятий нею через звичку; що кожна особа живе у своєму світі і бачить його по-своєму, а не так, як їй диктують оточуючі.

Більшість сучасних авторів [4; 6; 7; 8] вважає, що креативність є стійкою характеристикою особистості, що відображає здібності індивіда до творчості, рівень його творчої обдарованості.

Метою статті є висвітлення педагогічних умов формування креативності як складової соціокультурної компетентності фахівця.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В умовах глибоких трансформацій у суспільстві на перший план виходить рівень професійної підготовки вчителя та розвитку його професійно цінних особистісних якостей. Зважимо на те, що педагогічним працівникам доводиться здійснювати педагогічну діяльність в умовах постійної невизначеності, в роботі з молоддю інноваційність є обов'язковою умовою педагогічної взаємодії, що актуалізує значущість формування креативності майбутніх фахівців.

Педагогічні умови є по відношенню до педагогічної системи закладу вищої освіти є зовнішніми факторами, що створюють середовище ефективного розв'язання завдань освітнього процесу [4, с. 82]. В них відображається сукупність можливостей освітнього (форми, методи, засоби навчання, навчальна взаємодія викладачів і студентів) та матеріально-просторового середовища, що вирішальним чином впливають на функціонування системи, забезпечуючи її ефективність та розвиток. Варто зазначити, що окремі умови не можуть суттєво впливати на ефективність процесу розвитку креативного мислення майбутніх фахівців, тому необхідно визначити комплекс взаємодоповнюючих педагогічних умов. Під педагогічними умовами розуміємо сукупність заходів, що забезпечують успішність розвитку креативності майбутніх фахівців у процесі їх професійної підготовки у закладі вищої освіти [4, с. 83].

Аналіз досліджень, присвячених вивченню педагогічних умов, що сприяють вирішенню завдань формування креативності майбутніх фахівців як складової їх соціокультурної компетентності, а також врахування особливостей професійної підготовки майбутніх учителів дозволили сформулювати такі педагогічні умови: *1) розвиток мотивації студентів щодо проявів креативності в освітньому процесі; 2) створення творчого освітнього середовища як фактору розвитку креативності студентів; 3) включення майбутніх фахівців у діяльність з вирішення творчих професійних завдань, зокрема проектів.*

Наскрізним завданням професійної підготовки у педагогічному закладі вищої освіти є розвиток творчої індивідуальності та креативності майбутніх учителів. Безумовно, успішність досягнення цієї мети можлива лише за умови активізації творчої пізнавальної діяльності, яка визначається спонукальною функцією мотивації. Розвиток мотивації студентів щодо проявів креативності в освітньому процесі, різноманітні підходи до стимулювання творчих пошуків забезпечують відповідну спрямованість особистості майбутнього вчителя.

Поняття «мотивація» містить уявлення про потреби, бажання, наміри, прагнення людини, які виявляються у певних зразках поведінки у різних пізнавальних чи життєвих ситуаціях, в управлінні власною діяльністю відповідно до цілей та зовнішніх обставин, в яскраво виражених пізнавальних потребах. Розвиток інтересу та позитивної мотивації до творчої діяльності зумовлений мотиваційною включеністю студентів у самостійний пошук вирішення професійних проблем, їх участю в проектних дослідженнях. У процесі професійної підготовки важливо враховувати рівень соціальної активності студентів, що передбачає володіння комунікативними вміннями, досвід роботи в команді, участь у спільній творчій діяльності. Розвитку мотивації студентів у контексті прояву ними креативності в освітньому процесі сприяють ситуації незавершеності, що використовуються в освітньому процесі, розв'язання завдань, що мають ймовірнісний характер вирішення або відхилення від

традиційних схем, відкритість та варіативність розв'язку. Стимулюючого значення набувають такі прийоми розвитку креативності, як заохочення безлічі питань, припущень; самостійний пошук відповідей; стимулювання незалежності та відповідальності суджень особистості; схвальне оцінювання продуктів уяви; педагогічна підтримка дослідницької діяльності. Прояви індивідуальності, творчої активності та самостійності, прагнення до самореалізації і самоствердження у професійній діяльності – все це свідчить про формування креативності як складової соціокультурної компетентності майбутнього фахівця.

Важливим фактором розвитку позитивної мотивації та творчого потенціалу майбутніх учителів, стимулювання креативних проявів особистості є створення творчого освітнього середовища. На думку Л. Петришин, креативне освітнє середовище завдяки системному і послідовному використанню сукупності методів, засобів і форм організації діяльності студентів забезпечує задоволення їх потреби в самореалізації [6, с. 118].

Основою розвитку особистості в творчому освітньому середовищі повинен виступати суб'єктний досвід, що формується та визначається цим середовищем [10, с. 35]. Творчий підхід до організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, що є ознакою творчого освітнього середовища, передбачає усвідомлення кожним студентом себе творчою особистістю, визначення себе як майбутнього фахівця, вивчення задля подальшого вдосконалення власних особистісних якостей. Освітнє середовище, побудоване на співпраці та спільній творчій діяльності викладачів та студентів, сприяє розвитку характерних для креативних людей якостей: здатності до оригінальних рішень; вмінь генерування нових ідей; готовності до розробки нових технологій та способів діяльності; вмінь швидко реагувати на зміни умов діяльності та відповідно з цим змінювати траєкторію діяльності; вмінь виявляти чутливість до інновацій; готовності до прийняття нових, більш ефективних рішень; вмінь робити аргументовані, зважені висновки, доказово відстоювати власну позицію; здатності бачити проблему та вирішувати її власними силами, покладаючись на свої знання.

Освітнє середовище, побудоване на творчому підході до навчання, врахуванні індивідуальних особливостей та пізнавальних можливостей студентів, з опертям на їх суб'єктний досвід та систему цінностей, стає фактором розвитку та саморозвитку особистості майбутнього фахівця. Ділові міжособистісні відносини, спільна творча діяльність, комфортний психологічний мікроклімат, насичений позитивними емоціями, – все це стимулює студентів до творчості, пошуку оригінальних способів розв'язання завдань, створення творчих проєктів, генерування нових ідей. Розвиваючись творчо, особистість формує стійку життєву позицію, основними характеристиками якої є відмова від стереотипів поведінки, шаблонів у прийнятті рішень, способах діяльності та поведінці. Творча особистість прагне постійного саморозвитку, виявляючи при цьому бажання створювати щось нове, змінювати себе та навколишній світ. Креативність особистості проявляється у поведінці та діяльності фахівця, коли вчителю доводиться приймати рішення у ситуаціях невизначеності, непередбачуваності, на які так багата педагогічна дійсність. Потреба у творчому вираженні власної індивідуальності, у постійному вдосконаленні педагогічної майстерності, у пошуку нових засобів самореалізації є найважливішим мотивом зростання та розвитку особистості майбутніх учителів. Створення творчого освітнього середовища є продуктом невтомної мудрої праці високорозвиненого колективу однодумців (викладачів та студентів), їх спільної творчої діяльності, що сприяє розвитку мотивації та пізнавальної активності, значно підвищуючи ефективність та якість навчання студентів у педагогічному закладі вищої освіти.

Відомим фактом є те, що креативність розвивається у процесі вирішення професійно-педагогічних та творчих завдань. Включення майбутніх фахівців у діяльність з вирішення професійно-педагогічних завдань, виконання творчих завдань та проєктів зумовлює їх готовність до застосування набутих знань, їх реконструкції, перетворення інформації та успішної практичної діяльності. Варто зазначити, що креативність передбачає не тільки здібності, пов'язані з творчим розв'язанням професійних завдань, а й якості, що

характеризують професійно-педагогічну активність студентів: високу самооцінку, впевненість у собі як фахівцеві, позитивний настрій на досягнення високих результатів.

Завдання викладача у педагогічному закладі вищої освіти – максимально наблизити характер навчальної діяльності до тих ситуацій, що майбутньому фахівцеві доведеться повсякденно вирішувати у професійній діяльності. Вирішення зазначеної проблеми нам бачиться в організації пізнавальної діяльності на навчальних заняттях шляхом створення виховних, дидактичних та соціально-психологічних ситуацій, участі студентів у проєктній діяльності. Адже у розвитку творчих здібностей велику роль відіграє продуктивна уява, що творить нові образи. Добре розвинена уява дозволяє студентові комбінувати способи розв'язання завдань, використовуючи власний когнітивний досвід; створювати нові оригінальні конструкції знань.

Систематичне використання інноваційних технологій навчання, ситуаційних завдань, організація та проведення ділових ігор та семінарів-дискусій, організація проєктної діяльності дозволить студентам активно сприймати, засвоювати та застосовувати теоретичні знання на практиці, розвивати професійні інтереси та ціннісне ставлення до професійної діяльності, підносити рівень особистісної значущості знань, що зрештою виступить фундаментом становлення особистісного креативного підходу молодого фахівця до розв'язання професійних завдань.

Активне включення студентів у безпосередній освітній процес передбачає ускладнення пізнавальної діяльності майбутніх учителів: від опису ситуацій – до аналізу та включення в діяльність з їх вирішення, прояву ініціативності та самостійності, реалізації творчих задумів перетворення дійсності. Проходження виробничої практики, під час якої студенти зіштовхуються з різними професійними ситуаціями і змушені розв'язувати найрізноманітніші завдання в умовах непередбачуваності, сприяє глибокому зануренню в діяльність, вимагає міцних та всебічних предметних та психолого-педагогічних знань, практичних навичок, розвинених здібностей та готовності до їх застосування, створення власних творчих проєктів, реалізації креативних ідей та нестандартних рішень. Включення студентів у навчальну діяльність через вирішення практико-орієнтованих завдань і ситуацій має відповідати важливим вимогам: їх зміст має стосуватися сфери пізнавальних та професійних інтересів студентів-майбутніх фахівців, бути суттєвим для їх професійного самовизначення.

Формування креативності як складової соціокультурної компетентності майбутніх фахівців залежить від правильної організації пошукової, дослідницької активності студентів. Проєктна діяльність студентів дозволяє поряд з оволодінням важливими теоретичними знаннями набути вмінь створювати власні освітні продукти, такі як: розробка фрагментів предметного змісту (творчі проєкти); дослідження, що підтверджують правильність висунутої гіпотези (дослідні проєкти); рекомендації, інструкції, алгоритми діяльності (практико-орієнтовані проєкти); інформація з проблеми (інформаційні проєкти); виховні та навчальні заходи (ігрові проєкти) [9, с. 208].

Правильно організована проєктна діяльність дає можливість студентам працювати над дійсно актуальною, цікавою, професійно значущою проблемою і робити це у захоплюючій формі. Сенс проєктної діяльності полягає в тренуванні творчих умінь студентів: виявляти проблеми, що потребують вирішення задля життєвого, навчального та соціального розвитку; орієнтуватися у різних підходах для прийняття конструктивних рішень; складати алгоритм розв'язання завдань; обирати спосіб вирішення навчального завдання, виходячи з наявних освітніх, матеріально-технічних та власних особистісних можливостей; аргументувати запропоновані варіанти рішень та обґрунтовувати свій вибір; планувати, реалізовувати, коригувати діяльність з урахуванням отримання нових освітніх продуктів; брати на себе відповідальність за результати ухваленого рішення; володіти навичками самоконтролю, самомотивації, рефлексії, самооцінки. Важливими якостями, що забезпечують реалізацію креативності майбутніх фахівців, є наполегливість, самовладання та цілеспрямованість, що

виробляються завдяки подоланню труднощів під час проектної діяльності, своєчасній адаптації до викликів сьогодення.

У роботі над проектами акцент робиться на спільній творчій діяльності. З цієї метою широко використовуються інтерактивні методи навчання, орієнтовані на взаємодію. До таких методів доцільно віднести метод групового вирішення проблем, групової рефлексії, «круглий стіл», метод аналізу конкретних ситуацій, ділові та рольові ігри. Використання ігор в освітньому процесі створює позитивний емоційний фон, розвиває мотивацію, сприяє відпрацюванню конкретних практичних умінь, їх закріпленню під час виконання практико-орієнтованих завдань у рольовій діяльності. У процесі вирішення проблемних ситуацій активно засвоюються та поглиблюються знання, формуються вміння вироблення та дотримання алгоритму послідовності виконання завдань, швидкість та точність вибору способів професійних дій. Проблемне та евристичне навчання передбачають включення тих, хто навчається, в самостійний пошук знань для вирішення навчальних проблем, що, безумовно, розвиває їх креативність та пізнавальну активність.

Залучення майбутніх учителів до детального дослідження конкретних ситуацій, їх критичного аналізу, прийняття самостійних рішень сприяє розвитку таких важливих для професійної діяльності компетенцій, як: усвідомлення багатозначності виникаючих у діяльності проблем та життєвих ситуацій; критичне, аналітичне та креативне мислення; практичні навички роботи з інформацією; вміння пошуку та вибору альтернативних рішень; вміння управлінських рішень; готовність до інновацій у професійній діяльності; комунікативні вміння; вміння вибору оптимальних варіантів продуктивної взаємодії у групових видах діяльності. Йти до успіху, не зважаючи на труднощі, невдачі, скептичне ставлення оточуючих, – у цьому й проявляється креативність особистості. Отже, креативна діяльність, спрямована на реалізацію дослідницького проекту чи вирішення професійних завдань, вимагає від майбутніх учителів певних зусиль, пов'язаних з такими вольовими якостями, як цілеспрямованість, самостійність, відповідальність, ініціативність, упевненість у собі, завзятість, винахідливість та наполегливість.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Креативність як здатність до творчості, продукування нових ідей, уміння відходити від традиційних схем модернізує зміст соціальної взаємодії, забезпечуючи можливість майбутньому вчителю відповідати на запити сьогодення, швидко і неординарно вирішувати проблемні питання, пов'язані з організацією взаємовідносин з учнями як в урочний, так і позаурочний час. Креативна особистість прагне до подолання шаблону та формальності в стосунках з вихованцями, виявляє готовність до створення принципово нових ідей, пов'язаних з навчанням і вихованням підростаючого покоління.

Чинники креативності – чіткість і гнучкість мислення, чутливість до проблем, оригінальність, винахідливість, конструктивність – дозволяють учителю застосовувати комплекс спеціальних методів творчого розвитку учнів: методи проблематизації, методи продукування ідей, методи, спрямовані на розвиток аналітичних умінь. Соціокультурна компетентність креативного вчителя, що має власний стиль викладання, формується під впливом як внутрішніх факторів (попередніх знань, досвіду, професійних якостей), так і зовнішніх (нормативні засади професійної діяльності, професійна етика, необхідність постійного підвищення кваліфікації). Основні якості креативної особистості, такі як інтелект; знання та досвід; широта світогляду; самостійність і сміливість мислення; здатність до критичного оцінювання попереднього досвіду і навколишньої дійсності; діалектичний світогляд; індивідуальність, оригінальність і незалежність у прийнятті рішень; альтернативність; здатність фантазувати; широке використання наукового підходу в практичній діяльності, дозволяють сформувати високий рівень готовності до вирішення майбутніми вчителями професійних завдань педагогічної взаємодії.

Таким чином, ефективний розвиток креативності як складової соціокультурної компетентності фахівця, можливий у спеціально організованому творчому середовищі

закладу вищої освіти, в якому студенти спостерігають творчі зразки поведінки та діяльності, активно включаються в різні види продуктивної діяльності, що потребує прояву позитивної мотивації, ініціативи, самостійності у постановці та вирішенні проблем. На наш погляд, виявлені та обгрунтовані в статті педагогічні умови можуть розглядатися як необхідні для формування креативності майбутніх фахівців, їх творчих здібностей та готовності самостійно приймати рішення у нестандартних ситуаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Белоусова Р. В. Індивідуально-типові особливості комунікативної креативності : автореф. дис. канд. псих. наук : 19.00.01 / 97. Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2004. 19 с.
- [2] Мороз О. Г. Професійна адаптація молодого вчителя: навчальний посібник. К. : КДШ ім. О. М. Горького, 1980. 96 с.
- [3] Нікітюк О. Б. Креативність як невід'ємний компонент інтелектуального розвитку творчої особистості в процесі навчання у вищих навчальних закладах. Креативна педагогіка : наук.-метод. зб. Вінниця ; Житомир, 2011. Вип. 1. 174 с.
- [4] Олексенко В. М. Розвиток креативності через нову релевантну педагогічну технологію в підготовці фахівців. Нові технології навчання : наук.-метод. зб. Київ : Інститут ІТЗО, 2007. Вип. 47. С.81-86.
- [5] Педагогічний словник / За ред. дійсного члена АПН України М. Д. Ярмаченка. К.: Педагогічна думка, 2001. 516 с.
- [6] Петришин Л. Й. Креативне середовище як педагогічна умова формування креативності майбутніх соціальних педагогів. Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2013. № 2. С. 61-71
- [7] Твердохліб Н. В. Проблема розвитку креативності особистості у психолого-педагогічних наукових дослідженнях // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія : зб. наук. праць. Вип. 43. / редкол. : В. І. Шахов (голова) та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. С. 399-402.
- [8] Фрицюк В. А. Проблема креативності у педагогічних дослідженнях / В. А. Фрицюк // Педагогічна думка. Львів, 2009. № 1. С. 32-38.
- [9] Хупавцева, Н.О. (2013). Проблема креативної особистості та механізми її прояву. Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації. Український науковий журнал. Київ, 3, 207-211.
- [10] Штифурак В. Є. Соціально-педагогічні основи виховної роботи зі студентською молоддю у вищих навчальних закладах : автореферат дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.05 соціальна педагогіка. Луганськ, 2011. 46 с.

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR FORMATION OF CREATIVITY AS A COMPONENT OF SOCIO-CULTURAL COMPETENCE OF A PROFESSIONAL

Moskovchuk Olga Sergeevna

doctor of Philosophy, Assistant of the Department of Pedagogy, Vocational Education and Management of Educational Institutions of Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynskyi State Pedagogical University,
Vinnytsia, Ukraine

ORCID ID 0000-0003-4568-1607

moscovchuk_olia@ukr.net

Stoliarenko Olena Viktorivna

Doctor of Pedagogics, Professor of the Department of Pedagogy,
Vocational Education and Management of Educational Institutions
at Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynskyi State Pedagogical University,
Vinnytsia, Ukraine

ORCID ID 0000-0002-1899-8089

olena-best@ukr.net

Stoliarenko Oksana Vasylivna

Candidate of Pedagogics, Associate Professor at the Department of Foreign Languages, Vinnytsia National Technical University,
Vinnytsia, Ukraine

ORCID ID 0000-0001-7080-0626

oksanny-81@ukr.net

Abstract. Our time is characterized by an endless and powerful flow of information, which leads to innovative changes in all spheres of society. Due to the complex processes related to informatization and digitalization of society, the requirements for the competencies of modern specialists are changing. The new state educational standard prescribes the competencies that a teacher must have. In addition to the basic, basic competencies, which provide general professional knowledge, important for effective and productive work are informational, communicative, legal, creative, reflective, social, socio-cultural, conflict. The article presents the results of the analysis of the scientific literature in order to determine the level of research on the problem of formation of socio-cultural competence, in particular creativity as its component. The article considers the structure of creativity of a specialist who carries out professional activities within the educational programs of higher education, focuses on those professionally important personal qualities, knowledge and skills that provide readiness for non-standard approaches to solving complex pedagogical situations, ability to constructively adapt classical algorithms actions to the actual challenges of the time. It was found that creativity as the ability to create, produce new ideas, the ability to move away from traditional schemes modernizes the content of social interaction, providing an opportunity for future teachers to meet the demands of today. It is emphasized that creativity is the basic principle of effective research work by teachers, systematic improvement of content and teaching methods, accumulation of scientific and educational information, establishing productive teamwork aimed at solving pressing pedagogical problems. Creative personality seeks to overcome the pattern and formality in relationships with students, shows a willingness to create fundamentally new ideas related to the teaching and education of the younger generation.

Key words: creativity, personal qualities, sociocultural competence, pedagogical conditions, formation, specialist.

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Bielousova R. V. (2004) Indyvidualno-typovi osoblyvosti komunikatyvnoi kreatyvnosti : avtoref. dys. ... kand. psykhn. nauk : 19.00.01 / 97. Pivdenoukr. derzh. ped. un-t im. K. D. Ushynskoho. Odesa, 2004. 19 s.; (in Ukrainian).
- [2] Moroz O. H. Profesiina adaptatsiia molodoho vchytelia: navchalnyi posibnyk. K. : KDSH im. O. M. Horkoho, 1980. 96 s.; (in Ukrainian).
- [3] Nikitiuk O. B. Kreatyvnist yak nevidiemnyi komponent intelektualnogo rozvytku tvorchoi osobystosti v protsesi navchannia u vyshchykh navchalnykh zakladakh. Kreatyvna pedahohika : nauk.-metod. zb. Vinnytsia ; Zhytomyr, 2011. Vyp. 1. 174 s.; (in Ukrainian).
- [4] Oleksenko V. M. Rozvytok kreatyvnosti cherez novu relevantnu pedahohichnu tekhnolohiiu v pidhotovtsi fakhivtsiv. Novi tekhnolohii navchannia : nauk.-metod. zb. Kyiv : Instytut ITZO, 2007. Vyp. 47. S.81-86; (in Ukrainian).
- [5] Pedahohichni slovnyk / Za red. diisnogo chlena APN Ukrainy M. D. Yarmachenka. K.: Pedahohichna dumka, 2001. 516 s.; (in Ukrainian).
- [6] Petryshyn L. Y. Kreatyvne seredovyshche yak pedahohichna umova formuvannia kreatyvnosti maibutnykh sotsialnykh pedahohiv. Sotsialna pedahohika: teoriia ta praktyka. 2013. № 2. S. 61-71; (in Ukrainian).
- [7] Tverdokhlib N. V. Problema rozvytku kreatyvnosti osobystosti u psykhologo-pedahohichnykh naukovykh doslidzhenniakh // Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seriia : Pedahohika i psykholohiia : zb. nauk. prats. Vyp. 43. / redkol. : V. I. Shakhov (holova) ta in. Vinnytsia : TOV «Nilan LTD», 2015. S. 399-402; (in Ukrainian).
- [8] Frytsiuk V. A. Problema kreatyvnosti u pedahohichnykh doslidzhenniakh. Pedahohichna dumka. Lviv, 2009. № 1. S. 32-38; (in Ukrainian).
- [9] Khupavtseva, N.O. (2013). Problema kreatyvnoi osobystosti ta mekhanizmy yii proiavu. Osvita rehionu: politolohiia, psykholohiia, komunikatsii. Ukrainskyi naukovyi zhurnal. Kyiv, 3, 207-211; (in Ukrainian).
- [10] Shtyfurak V. Ye. Sotsialno-pedahohichni osnovy vykhovnoi roboty zi studentskoiu moloddu u vyshchykh navchalnykh zakladakh : avtoreferat dys. ... d-ra. ped. nauk : 13.00.05 sotsialna pedahohika. Luhansk, 2011. 46 s.; (in Ukrainian).

ЗМІСТ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ

Гуревич Р. С., Гордійчук Г. Б., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л., Соловей В. В. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ	5
Дубасенюк О. А., Вознюк О. В. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	20
Кобися В. М., Чепелевська М. М. УДОСКОНАЛЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ЗА ДОПОМОГОЮ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	30
Литвинова С. Г., Мар'єнко М. В., Носенко Ю. Г., А Сухіх. С., Яцишин А. В. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ (КІНЕЦЬ ХХ ст. – ХХІ ст.).....	40
Protsenko I. I., Vykova M. N., Kuzmenko N. M. THE EUROPEAN DIMENSION OF THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ACTIVITIES IN THE FIELD OF HIGHER EDUCATION	58
Romanovskyi O. O., Romanovska Yu. Yu., Romanovska O. O., El Makhdi Mokhamed INNOVATIVE ACADEMIC ENTREPRENEURSHIP AS A DRIVER OF TRANSFORMATIONAL CHANGE IN HIGHER EDUCATION AND SCIENCE.....	65
Уманець В. О., Бойчук В.М., Павлюк Б. В., Ангелов Я. С. ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ДОПОВНЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ ПЕДАГОГА НА ПРИКЛАДІ КОМПЛЕКСНОГО КУРСУ «СТВОРЕННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ AR»...	79

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОБЛЕМ НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ І РОЗВИТКУ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ, ПОЧАТКОВОЇ ТА СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Гладуш В. Д., Савчук В. С., А. Турінов М. ЕЛЕМЕНТИ НЬЮТОНІВСЬКОЇ КОСМОЛОГІЇ В ОСВІТІ УЧНІВ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНОГО ПРОФІЛЮ НАВЧАННЯ	89
Матяш О. І., Коваль О. С., Михайленко Л. Ф. ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ІНТЕРЕСУ ДО МАТЕМАТИЧНИХ ЗАДАЧ ТА ЇХ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ	103

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Волошина О. В., Дмитренко Н. Є. МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ	114
Глуханюк В. М., Шимкова І. В., Гаркушевський В. С., Цвілик С. Д., Іванчук А. В. ЕКОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	124
Козяр М. М. ПІДРУЧНИК «ІНЖЕНЕРНА ГРАФІКА: МАШИНОБУДІВНЕ КРЕСЛЕННЯ» – СУЧАСНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ТЕХНІЧНОЇ ГАЛУЗІ.....	136
Коломієць А. М., Громов Є. В., Жовнич О. В., Коломієць Д. І., Івашкевич Є. М. АКТУАЛІЗАЦІЯ НАВИЧОК ПЕДАГОГА, ЩО НЕОБХІДНІ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	147
Матієнко О. С., Бучацька С. М. ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАСОБАМИ РОЛЬОВИХ ІГОР.....	155
Московчук О. С., Столяренко О. В., Столяренко О. В. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ.....	166
Пугач В. М. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПРАВОЗНАВЦЯ.....	174

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ В ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ

Растригіна А. М. РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В СИСТЕМІ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ НА ЗАСАДАХ КОНЦЕПЦІЇ ПЕДАГОГІКИ СВОБОДИ	184
НАШІ АВТОРИ:	196